

ISSN 2671-3764

**РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ**

МЕЃУНАРОДНО НАУЧНО СПИСАНИЕ

БЕЗБЕДНОСТ

БР. 5 / 2021

Скопје, 2022

Издавач:

Министерство за внатрешни работи
на Република Северна Македонија
ул. Димче Мирчев бр. 9
1000 Скопје

www.moi.gov.mk

e-mail: spisanie@moi.gov.mk

Телефон: +389 (0)2 3 117 222

ISSN 0351-0220

За издавачот:

Оливер Спасовски, Министер

Техничка обработка:

Никола Дујовски

Зоран Цоцовски

Главен и одговорен уредник:

Никола Дујовски

Лектура:

Елена Георгиевска

Заменик главен и одговорен уредник:

Агим Нихиу

Печати: Графо Пром - Битола

Тираж: 100 примероци

Меѓународен уредувачки одбор:

Оливер Бачановиќ,
Цане Мојаноски,
Наташа Пеливанова,
Снежана Мојсоска,
Фросина Ташевска Ременски,
Трпе Стојановски,
Марина Митревска,
Тони Дескоски,
Гордана Лажетиќ,
Наташа Габер Дамјановска,
Ќебир Авзиу,

Зоран Ѓорѓевиќ
Владимир Цветковиќ
Соња Циндори
Андреј Сотлар
Неџат Корајлиќ
Премисил Росулук
Детлеф Шредер
Норберт Лајтнер
Билбил Мемај
Руси Јанев
Крунослав Боровац

Зоран Цоцовски, Главен советник,
Секретар на Меѓународен уредувачки одбор

Сите права се задржани.

Се забранува репродуцирање на публикацијата и нејзините делови, како и нивно трансформирање во разни медиуми: електронски, магнетни ленти, механичко фотокопирање, снимање и друго, без писмено одбрение на издавачот и авторите.

СОДРЖИНА

Цане Мојановски, Гоце Аризанкоски	4
АКСИОЛОГИЈА НА БЕЗБЕДНОСТА (ПРИЛОГ КОН ФИЛОЗОФИЈАТА НА БЕЗБЕДНОСТА).....	4
Стевчо Јолаковски.....	32
ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ НА СРЕДСТВАТА ЗА СМИРУВАЊЕ НА СООБРАЌАЈОТ.....	32
Сање Смиљанов	56
(НЕ)НАМЕРНИ ГРЕШКИ ВО ПРОТОКОЛОТ: „ПРАШАЛНИК“ ЗА СВЕТСКАТА ДИПЛОМАТИЈА.....	56
Љупчо Шошоловски, Методија Дојчиновски.....	72
МИГРАЦИСКИТЕ ТРЕНДОВИ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ БЕЗБЕДНОСТА НА ЗЕМЈИТЕ ОД „БАЛКАНСКАТА РУТА“, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА БЕГАЛСКАТА КРИЗА ОД 2015 ГОДИНА.....	72
Младен Трајков, Деан Николов.....	91
ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ НА ПОЗОРНАТА СЛУЖБА – НЕЈЗИНА ПРИМЕНА.....	91
Панче Коцев.....	110
ПРОЦЕС НА РАДИКАЛИЗАЦИЈА, ОБУКА И ПРОФИЛИРАЊЕ НА ТЕРОРИСТ САМОУБИЕЦ.....	110
Младен Трајков	136
БЕЗБЕДНОСНИ И ФИНАНСИСКИ ИМПЛИКАЦИИ ЗА ГРАЃАНИТЕ ОД ПРОМЕНИТЕ НА ИМИЊАТА НА УЛИЦИТЕ ВО ГРАД СКОПЈЕ.....	136
Фросина Ташевска-Ременски	153
ПОЛИЦИСКОТО РАБОТЕЊЕ ВО МУЛТИЕТНИЧКИ ОПШТЕСТВА – ПОСКОНФЛИКТЕН МОДЕЛ.....	153
Фросина Ташевска-Ременски, Иван Ристов.....	173
СОВРЕМЕНА ГЕОПОЛИТИЧКА АНАЛИЗА НА БАЛКАНОТ.....	173

Љупчо Шошоловски, Методија Дојчиновски

МИГРАЦИСКИТЕ ТРЕНДОВИ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ БЕЗБЕДНОСТА НА ЗЕМЈИТЕ ОД „БАЛКАНСКАТА РУТА“, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА БЕГАЛСКАТА КРИЗА ОД 2015 ГОДИНА

Љупчо Шошоловски, Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“-

Скопје, ljupco.sosolovski@ugd.edu.mk

Методија Дојчиновски, Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“-

Скопје, metodija.dojcinovski@ugd.edu.mk

Апстракт: Миграцијата постои од почетокот на човештвото. Процес кој постојано еволуирал и се здобил со нови форми во согласност со човековите потреби. Процесите на миграција се спроведуваат истовремено и тие се зголемуваат во многу земји. Еден од долгорочните резултати на овој развој може биде појава на мултикултурни општества, склони кон нови концепти на државјанство или национална држава.

Во последните години, меѓународната миграција станува едно од приоритетните прашања на безбедносните агенди на многу држави, особено во Европа и Северна Америка. Перцепцијата за миграцијата како закана за безбедноста се развила заедно со брзото зголемување на бројот на мигранти ширум светот: додека во 2000 година имало околу 173,2 милиони лица кои живееле надвор од нивните земји на потекло, во 2010 година нивниот број се зголемил на 221 милион лица, а во 2020 година достигнува до 280,6 милиони лица (ИОМ, 2020).

Во трудот е даден осврт на мигрантската криза која предизвика најголем притисок на македонските граници во текот на 2015 година, на стратешките ризици кои произлегуваат од миграциските движења, анализа на бројот на илегалните мигранти кои транзитираат низ Република Македонија и влијанието кое можеме да го очекуваме врз безбедноста на Република Македонија доколку кризата повторно се интензивира со позасилено темпо.

Клучни зборови: мигранти, безбедност, ризик, закана, опасност

1. Вовед

Поимното одредување на миграцијата значително се разликува во однос на гранката на општествените науки што ја дефинира и според достапната литература најбројни се социолошките дефиниции за миграцијата. Зборот миграција потекнува од латинскиот збор „migration“, односно „migrates“ кој означува движење, на луѓето од едно на друго место со намера, трајно или привремено, населување на нова локација, итн. (Encyclopaedia Britannica*). Движењето може да биде на големи далечини од една во друга држава, а можно е и внатрешна миграција. Најважните причини поради кои се случува миграцијата можеме да ги сврстиме во природни, општествени и економски. Гладот, сиромаштијата, политичката нестабилност, војните, временските непогоди и климатските промени се едни од најважните причини кои ги забрзуваат процесите на миграција.

Во периодот од 2015 до 2017 година, стотици илјади бегалци и мигранти кои ги напуштиле своите домови, со цел да стигнат до земјите членки на Европската Унија, транзитираа низ Република Македонија (Annual report for 2018:9). Флукуацијата на динамиката на мигрантската криза во текот на овој период ја тестираше подготвеноста на државата целосно да ги почитува гаранциите за основните човекови права од националното законодавство и обврските дефинирани во меѓународните договори и инструменти, а во исто

време, да се справи со невидениот прилив на бегалци и мигранти кои транзитираа по „Балканската рута“. Република Македонија остана земја на транзит, а не крајна дестинација за бегалците и мигрантите, за што сведочи малиот број на поднесени барања за азил или привремена заштита во државата споредено со бројот на бегалци и мигранти што поминуваат секојдневно .

Мигрантската криза предизвика најголем притисок на македонската граница во текот на 2015 година (Consolidated emergency report 2018:9). Неконтролираните бранови на мигранти кои во текот на летниот период достигнуваа од 5000 до 10000 лица на ден на јужната граница ја издигнаа потребата од активирање на системот на кризен менаџмент во Република Македонија. Во првата половина од 2015 година повеќе од 500.000 лица транзитираа низ територијата на Република Македонија, особено во периодот по донесување на Законот за азил на 18 јуни 2015 година. Преминувањето на повеќе од половина милион лица низ територијата на земјава неминовно влијаеше на зголемување на безбедносните ризици: не само илегалната миграција туку и криумчарење мигранти, користење на рутата за транспорт на лица со намера да извршат терористички напади на европско тло како и превоз на борци-повратници од боиштата во Сирија и Ирак („Во екот на мигранската,“ 2017).

2. Влијанието на миграцијата врз безбедноста

Двата најголеми безбедносни предизвика со кои се соочија институциите на кризниот менаџмент биле на 14 март и 10 април 2016 година во околината на Гевгелија кога групи од 2000 до 4000 мигранти помогнати од активисти на странски волонтерски организации се обиделе на насилен и организиран начин да ја преминат границата на Република Македонија со Република Грција, иако во согласност со одлуката на сите земји од

„Балканската рута“ и договорот Европска Унија и Турција⁷⁰, границите за влез на мигрантите биле затворени („Во екот на мигрантската“, 2017).

Со навремените информации обезбедени од разузнавачките агенции и благовременото информирање на кризниот менаџмент за придвижувањата кон македонската граница и намерите на мигрантите и нивните поттикнувачи со цел соодветен пристап во осуетување на плановите за повторно отворање на границата со Грција за неконтролиран влез на лица кои во тој случај би останале заглавени на македонска територија.

Бројките покажуваат дека повеќе од половината од безбедносно-индикативните 1.538 лица кои ги интервјуирале претставниците на Агенцијата за разузнавање, поточно 58 % од сите мигранти ја декларираат Германија како крајна дестинација. Помалку од три четвртини, поточно 71 % изјавиле дека ја напуштиле својата држава поради воената состојба и нарушената безбедност („Во екот на мигрантската“, 2017).

Пристигнувањето на голем број мигранти, особено од многу различни социјални или културни средини во средините кои ги примаат или низ кои транзитираат може да претставува сериозен предизвик за нивната социјална кохезија. Ова може да има практични импликации за државите по нивната безбедност.

2.1. Имиграцијата и општествената безбедност

Концептот на општествена безбедност, првенствено, се занимава со прашањето на колективен идентитет. Како што е објаснето од Оле Вавер (Waever,1993), општествената безбедност „се однесува на способноста на општеството да опстојува на својот суштински карактер под променливи услови и можни или реални закани“. Во корелација со меѓународната миграција, таа се однесува на начините на кои припадниците на една држава го доживуваат нивниот културен, јазичен, религиозен или национален идентитет

---

⁷⁰ Според UNHCR, Турција е домаќин на повеќе од 3,6 милиони сириски бегалци, како и околу 36.0000 бегалци и баратели на азил од други земји освен Сирија, главно, од Авганистан, Ирак и Иран.

да бидат загрозени од имигранти. Од оваа перспектива, националните вредности на земјата примател се референтниот објект под закана (Weiner 1992-1993:103). Миграцијата воопшто, без оглед дали е доброволна или присилна, легална или илегална, ја сочинува оваа закана, сè додека имигрантите претставуваат предизвик за идентитетот на државата примател преку нивниот различен јазик, култура или религија.

2.2. Имиграцијата и економската безбедност

Друг начин на кој се тврди дека имиграцијата претставува закана за националниот интерес на државата е преку нејзиното влијание врз економијата на државата. Имиграцијата има и ќе има значително економско влијание и врз земјата примач и врз земјата на потекло. Додека имиграцијата има економски предности и недостатоци, проширувањето на дефиницијата за безбедност за да го опфати економскиот сектор донесе зголемено внимание на економски предизвици предизвикани од имиграција, а како резултат на тоа имиграцијата е означена како безбедносно прашање. Економските мигранти, како и бегалците и барателите на азил се смета дека ја загрозуваат економската безбедност на една држава.

2.3. Имиграцијата и внатрешната безбедност

Покрај општествената и економската безбедност, внатрешната безбедност се појавува како аспект на безбедноста на која и се заканува имиграцијата. Поимот имиграција како закана на внатрешната безбедност е присутен уште од 80-тите години на минатиот век (Husmans 2000:756). Како што е нагласено од Хајсманс, Шенгенскиот договор и Конвенцијата од Даблин, ја поврзуваат имиграцијата со тероризам, меѓународен криминал и гранична контрола (Husmans 2000:756; Husmans 1995:53). Од терористичките напади на 11 септември 2001 година, имиграцијата се најде високо на агендата во борбата против тероризмот. Владите ги зајакнаа имиграциските политики, поврзувајќи ја имиграцијата со терористички активности (Spencer 2008:1).

2.4. Имиграцијата и јавната безбедност

Слично на тоа како имиграцијата е поврзана со тероризмот, имиграцијата, исто така, е поврзана со зголемениот криминалитет, што резултира во перцепцијата дека имиграцијата е закана за јавната безбедност. Прашањето дали или не имиграцијата, всушност, резултира во зголемената стапка на криминал повторно е прашање на перцепција наспроти реалност. Додека јавноста сè повеќе се загрижува за високите стапки на криминал интензивирани со имиграцијата и заканата што мигрантите ја претставуваат за јавниот ред, овие загрижености емпириски се неосновани (Wang 2012:743). Наспроти ова доминатно мислење, неколку релевантни студии за голем број на држави не нашле силна корелација помеѓу имиграцијата и криминалитетот.

3. Главните стратешки ризици што произлегуваат од миграциските текови по земјите од Западен Балкан

Балканот е како голема чекалница - за членство во Европската Унија, но и за влез на мигранти во Европа. Во иднина постои опасност, иако балканските земји не сакаат да станат огромни бегалски кампови, да се случи под притисок на Европската Унија, како и затворање на границите за влез на мигранти, голем број од нив да се затекнат на територијата на балканските земји особено во Република Македонија и Србија. Поради крехкиот мир и слабата економија постојат неколку стратешки ризици кои треба да се имаат предвид. Тоа се следните:

1. Нерамнотежа на постојниот пазар на труд

Масовната имиграција (легална или нелегална) на лица на работоспособна возраст произведува значителни промени во структурата на населението, што генерира нерамнотежа во домашниот пазар на труд и има последици врз економскиот развој на земјата. Клучен елемент за транзитните земји е времетраењето на престојот на мигрантите на нивната територија за време на нивното патување до земјата која е крајна дестинација. Во овој поглед,

многу примери укажуваат дека многу имигранти чекаат вистинско време да влезат на територијата или целната земја. Ова чекање може да трае со недели и месеци па до неколку години. Во меѓувреме тие се обидуваат да најдат привремена работа за да заработат за живеење и/или да продолжат со своето патување. Поради положбата која ја имаат (во повеќето случаи, како илегален мигрант), работното место кое го наоѓаат на пазарот на труд е илегално и припаѓа на подземната економија. Организираните групи, кои криумчарат мигранти, постојано го пополнуваат „црниот пазар на труд“ во целната земја, при што се создава нелегална конкуренција помеѓу постарите имигранти и оние ново пристигнати.

2. Развој и диверзификација на организираниот криминал

Прекуграничниот организиран криминал не се одвива на изолиран начин. Еднаш создадени, мрежите што се занимаваат со криумчарење на мигранти брзо ќе се диверзифицираат и ќе соработуваат со криминалните организации кои веќе постојат во други криминални области, како што се нелегален сообраќај на лица, дрога, оружје, украдени автомобили па дури и тероризам.

Соработката меѓу овие организации има предности за сите страни, бидејќи секоја страна може да има корист од „специјализирани“ услуги обезбедени од бизнис-партнерите.

3. Зголемена корупција меѓу јавните службеници

Криумчарењето на мигранти оди рака под рака со корупцијата. Бројните фази на криумчарење создаваат бесконечна корупција и „можности“ меѓу јавните службеници од различни структури на државните органи. Така, парите периодично исплатувани од криминалните организации за одредени јавни службеници е сигурен начин за поткопување на напорите на целиот систем на спроведување на Законот во борбата против нелегалната миграција.

Корупцијата и криумчарењето на мигранти имаат деструктивни ефекти кои ја загрозуваат ефикасноста на целиот систем и претставуваат закана за општеството.

4. Економска нерамнотежа предизвикана од растот на активности на перење пари кои се добиваат од криумчарењето со мигранти

Поради тоа што криумчарењето на мигранти е финансиски доста профитабилен бизнис, поради „црниот пазар на труд“ кој го одредува брзото појавување софистицирани форми на перење пари во и вон таа земја, што води до поткопување на финансиските и условите на трговскиот пазар и предизвикуваат економска нерамнотежа.

5. Нерамнотежа на економските инвестиции

Деструктивните ефекти на илегалната миграција може да се случуваат кумулативно. На пример, во земјите каде криумчарењето мигранти доведува до специфични активности на перење пари и корупција во јавниот сектор, довербата во економскиот систем се намалува и големите меѓународни компании го намалуваат обемот на инвестиции, го стопираат или пренесуваат во други земји.

6. Демографска нерамнотежа

Миграцијата за кратко време може да создаде масовен прилив на имигранти и да доведе до зголемување на популацијата што создава зголемена потрошувачка и криза. Властите се немоќни да ги одржат условите за живот од порано (соодветни пазари за снабдување со голема потрошувачка, обезбедување на домување, услуги, итн.) што создава непријателска реакција од локалната популација (ултранационалистички, ксенофобични и расни манифестации).

4. Миграциските трендови во Република Македонија во период од 2010 до 2018 година

Земјите од Западен Балкан од мај 2015 година беа во првите редови на меѓународната мигрантска криза. На овој дел од таканаречената „Балканска рута за миграција“, раселените лица најчесто пристигаа од Сирија, Ирак и Авганистан, бегалќи од војна или политичко гонење. Европската Унија зеде големо учество во ублажувањето на товарот на овој прилив, преку материјална

помош и експертиза, но најголемиот товар падна на Република Македонија и Република Србија како последни брани/барии пред Шенген зоната. Географски сместена во централниот дел на Балканскиот Полуостров во изминатата деценија стана неизбежна рута за мигрантите⁷¹ кои транзитираа низ нашата земја, чија крајна дестинација е Западна Европа или скандинавските земји.

Рутата стана популарен премин кон Европската Унија во 2012 година, кога беа ублажени визните ограничувања на Шенген зоната за балканските земји. Една од причините за порастот беше илегалната миграција од државјаните на регионот кои бараат економски можности, особено од Косово, кои подоцна се приклучуваа на маршот на Сиријците и Сомалијците кон Европската Унија.

Војната во Сирија произведе милиони раселени лица и бегалци кои бараат засолниште во соседните земји. Недостатокот на разрешница на војната и недостатокот на перспектива за бегалците во Турција доведе до нивно масовно движење во 2015 година. Приливот на бегалци кон грчките острови бележи постојан пораст од 2014 година, но експлодираше летото 2015 година. Копнената рута кон Европа преку Бугарија до тогаш веќе беше запечатена со изградбата на ѕид и употребата на огромна сила за контрола на копнената граница со Турција. Источно-медитеранската рута (слика бр. 1) преку Егејското Море стана син коридор со чамци преку кој секојдневно носеле илјадници бегалци во Грција. Од островите, бегалците се преместувале на копното и понатаму во Република Македонија преку Србија до Унгарија, односно во Шенген зоната. Проценките се дека во текот на 2015 година над еден милион луѓе стигнале во Европа (Clayton and Holland: 2015).

---

⁷¹ „Се користат двата термина - бегалци и мигранти, поради неусогласеноста на термините помеѓу експертската јавност и суштинската неможност за употреба на еден термин: бегалци, бидејќи го напуштиле својот дом со цел да побараат заштита што не им ја обезбедила матичната држава - мигранти поради нерегулираниот правен статус на територијата на Република Македонија, односно отсуство на статус на признаен бегалец во формално-правна смисла“ (Годишен извештај за 2018 г.-Правата на бегалците, мигрантите и барателите на азил во Република Македонија, 7).

Слика бр. 1. - Карта на Источно-медитеранската и Балканската рута, на вратата од Европа (Извор: Fridrich Ebert Foundation, Zagreb, 2016)

Табела бр.1. - Движење на бројот на мигранти по години во период од 2010 до 2017 година (Извор: Министерство за внатрешни работи. Табелата е приспособена за потребите на трудот)

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Илегални мигранти	1.103	469	682	1.132	1.750	398.552*	127.358*	4.129
албански државјани	892	216	328	400	624	347	374	252
авганистански државјани	16	57	65	134	291	95.782	35.079	963
сиријски државјани	/	/	/	116	570	216.393	49.633	476
пакистански државјани	/	23	88	73	21	5.751	4.143	1.033

*Во податокот е содржан и бројот на издадени потврди за време на мигрантската криза

Од табелата бр. 1 јасно се воочува дека Република Македонија, како и другите земји од Југоисточна Европа низ кои поминува „Балканската рута“ која е продолжение на „Источно-медитеранската рута“ се соочија со силен притисок на мигрантската криза која се јави како резултат на кризата во Сирија, економските последици од долгогодишното војување во Авганистан, Пакистан и други африкански земји. Од достапните податоци особено се карактеристични 2015 и 2016 година кога целокупниот систем беше ставен во функција на справување со кризата. Со прогласување на кризна состојба на јужната и северната граница, покрај, полициски сили се овозможи и ангажирање на соодветни армиски сили.

Во текот на 2018 година, границите на европските земји останаа затворени во согласност со постигнатиот договор меѓу Европската Унија и Турција од март 2016 година.

По официјалното затворање на „Балканската рута“, нелегалното преминување на границата и криумчарењето на мигранти станаа распространет начин преку кој бегалците и мигрантите продолжија да ја следат својата намера - обидувајќи се да стигнат до западно-европските земји на крајно тежок начин.

Соочени со бројни предизвици, некои успеваат во својата цел, додека, пак, други прават повеќе неуспешни обиди да ги преминат затворените граници.

Во споредба со 2017 2018 година се карактеризира со зголемен прилив на илегални мигранти и бегалци кои се обидуваат да стигнат до посакуваната дестинација преку илегално преминување на границата и преку шверцерските патишта.

Во текот на 2018 година, Граничната полиција и Армијата спречиле 14.943 обиди за илегално преминување на границата на Република Македонија со Грција и 1.661 на границата со Република Србија.

Графикон бр. 1. - Спречени обиди за илегални преминувања во 2017 и 2018 година (Извор: Министерство за внатрешни работи на РМ).

Мигрантите и бегалците кои одат по илегалните патишта или ги користат услугите на шверцерските групи не добиваат никаков вид на третман и остануваат сами, односно единствената заштита ја добиваат од невладините организации кои работат на терен. Она што е забележително во статистичките податоци објавени од Министерството за внатрешни работи е дека 1.661

мигрант се спречени на нашата граница со Република Србија. Недостатасуваат информации дали овие мигранти се присилно или доброволно враќани од Србија или станува збор за мигранти кои дошле од Србија и за прв пат се упатиле кон југ.

Од страна на Хелсиншкиот комитет забележани се неколку трендови во движењето на бегалците и мигрантите кои биле пронајдени на територијата на Република Македонија. Првиот случај вклучува групи или лица кои се враќаат од Србија или доброволно или присилно. Лицата кои се враќаат по своја волја се оние лица кои не гледаат можност за продолжување на нивното патување до крајната дестинација, но се фатени во безизлезна ситуација. Овие лица имаат две опции. Една од опциите кои им останува на овие лица е да се вратат назад во Грција, каде е полесно да стапат во контакт со групите кои криумчарат мигранти и на овој начин да го продолжат патувањето кон западните земји каде имаат некој член од потесното семејство или можат да се стекнат со средства за преживување. Другата опција, иако во ретки случаи, се мигрантите или бегалците кои изгубиле секаква надеж или желба и сакаат да се вратат во нивната земја на потекло.

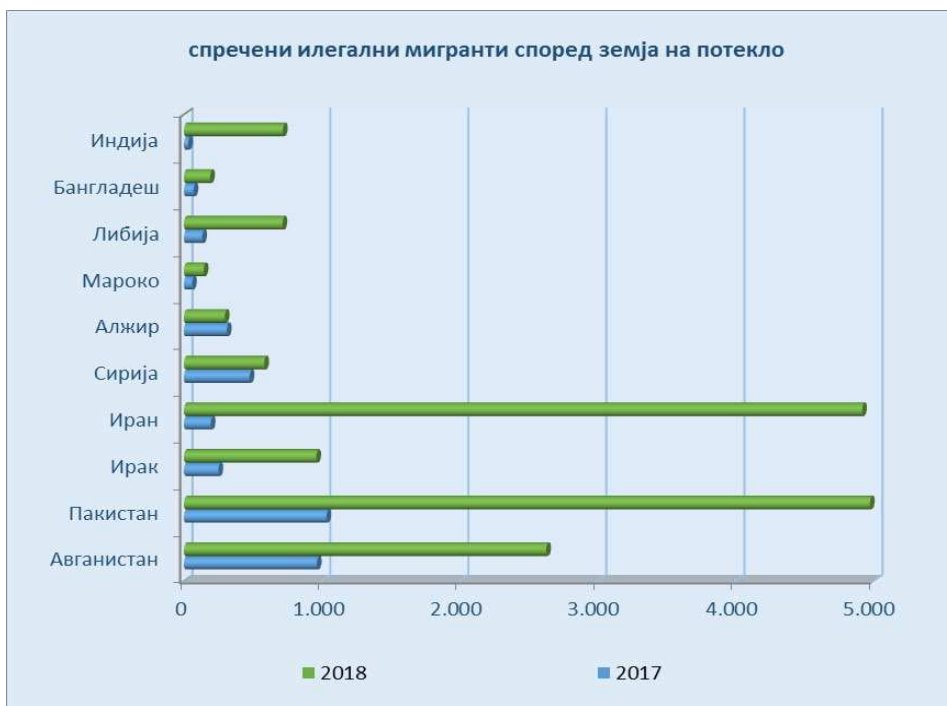
Табела бр. 2. - Спречени илегални мигранти според земјата на потекло во 2017 и 2018 година (Извор: Министерство за внатрешни работи).

Топ 10 спречени илегални мигранти според земја на потекло			
	2017 година	2018 година	намалување/зголемување %
Авганистан	963	2.625	зголемување за 2,7 пати
Пакистан	1.033	4.970	зголемување за 4,8 пати
Ирак	250	959	зголемување за 3,8 пати
Иран	194	4.914	повеќекратно зголемување
Сирија	476	582	22,3
Алжир	311	296	-4,8
Мароко	59	143	зголемување за 2,4 пати
Либија	133	714	повеќекратно зголемување
Бангладеш	70	190	зголемување за 2,7 пати
Индија	31	717	повеќекратно зголемување

Во текот на 2018 година во редовите на бегалците и мигрантите што транзитирале низ државата се среќавале најчесто мажи, а во помал број жени и деца. Од ранливите групи најзастапени биле непридружувани малолетници, а во помал број бремени жени и деца. Стари лица и лица со попреченост, за разлика од претходните години на бегалската криза речиси и да немало (Annual report for 2018, Helsinki Committee). Според табела бр.2, евидентно е

неколкукратно зголемување на бројот на мигранти во 2018 во споредба со 2017 година. Најголемо зголемување на илегални мигранти има од Иран дури 25 пати, од Индија 23 пати и од Либија за околу 5 пати. Благо намалување за 4,8 % има, единствено, на мигранти по потекло од Алжир.

Графикон бр. 2. - Спречени илегални мигранти според земјата на потекло (Извор: Министерство за внатрешни работи).

Според земјата на потекло, во различни периоди од годината се спречени мигранти од повеќе земји и тоа: Пакистан, Иран и Авганистан како најзастапени, а во поретки случаи се среќаваат бегалци и мигранти со потекло од Сирија, Ирак, Мароко, Алжир, Индија, Бангладеш и Либија (графикон бр. 2).

Заклучок

И покрај постојниот залог за хумано постапување и почитување на човековите права и слободи, прашањето на миграцијата денес во Европа, а со тоа и во Западен Балкан, се гледа, првенствено, како **безбедносен проблем**. Загрижени за големиот број на мигранти кои влегуваат илегално, фрустрирани од неефикасната борба против шверцерите, плашејќи се дека земјите на Европската Унија ќе ги запечатат границите, оставајќи илјадници несакани мигранти, заглавени на нивните територии и стравувајќи од ограничените ресурси, земјите од Западен Балкан со голема веројатност ќе ја намалат нивната толеранција за транзит на мигранти. Во исто време, владите во регионот се наоѓаат под притисок да ги зголемат стандардите за регистрација, прием и сместување на мигранти, вклучително и подигање на стандарди за постапки за азил и механизми за заштита што треба да им се доделат на ранливите категории. Приливот на мигранти се додава и на така слабите институционални структури, крехкиот мир и ограничените ресурси во регионот. На Западен Балкан, ќе му биде неопходна поддршката на Европската Унија во однос на техничка помош, финансиски грантови и хуманитарна помош.

Неоспорно е дека миграцијата претставува голем предизвик не само за земјите приматели туку и за земјите низ кои транзитираат мигрантите. И покрај тоа што мигрантско-бегалската криза е сложено политичко прашање со кое се соочуваат не само балканските земји, туку и целиот свет, тоа што и преостанува на државата е да продолжи да ги гради своите капацитети за непречено гарантирање и уживање на основните човекови права и слободи на сите луѓе на нејзината територија, без оглед од каде доаѓаат и каде одат. Особено е важно да се напушти практиката на нелегално, групно „депортирање“ на бегалци и мигранти кон соседните земји без воспоставена прекугранична соработка со безбедносните служби.

Самитот во Трст од 2017 година го истакнува „континенталниот предизвик“ на миграцискиот став, повикувајќи на ефективен одговор, „воден од принципите на солидарност, партнерство и споделена одговорност“.

Декларацијата на Самитот на Европската Унија за Западен Балкан во Трст, Италија ги дава насоките во областите во кои треба да се насочи соработката и заедничките напори, како што се зајакнување на управувањето со границите, спречување на илегалната миграција, борбата против мрежите на организиран криминал и трговците со луѓе. Исто така, ја истакнува важноста од почитување на човековите права и доделување на меѓународна заштита на квалификуваните мигранти, „во целосна согласност со меѓународните обврски“ (Trieste Western Balkans Summit 2017: Declaration by the Italian Chair).

Библиографија

Агенција за разузнавање на Република Македонија. „Во екот на мигрантската и бегалска криза“. Пристапено на 6.2.2021 година.

<https://www.ia.gov.mk/ekot.html>

Annual report for 2018. The rights of refugees, migrants and asylum seekers in the Republic of Macedonia. Helsinki Committee for Human Rights of the Republic of Macedonia. Скопје, 2018.

Clayton, J. and Holland, H. (2015). Over one million sea arrivals reach Europe in 2015. UNHCR, 30 December

<https://www.unhcr.org/afr/news/latest/2015/12/5683d0b56/million-sea-arrivals-reach-europe-2015.html>

Consolidated emergency report 2018. Refugee and migrant crises in Europe. United Nations Children's Fund (UNICEF). March 2019.

Encyclopaedia Britannica. Пристапено на 28.1.2021 година.

<https://www.britannica.com/topic/human-migration>

Годишен извештај за 2018 - Правата на бегалците, мигрантите и барателите на азил во Република Македонија, стр.7. Пристапено на 5.2.2021 година.
<https://mhc.org.mk/wp-content/uploads/2019/07/Help-On-Route-MK-2018-final.pdf>

- Huysmans, J. 1995. „Migrants as a Security Problem: Dangers of ‘Securitizing’ Societal Issues“. In: Miles, R. and D. Thranhardt, eds. *Migration and European Integration: The Dynamics of Inclusion and Exclusion*. London: Pinter Publishers, pp.53-72.
- Huysmans, J. 2000. „*The European Union and the Securitization of Migration*“. *Journal of Common Market Studies* 39(5), pp.751-777.
- International organization for migration. Пристапено на 08.02.2021 година. https://migrationdataportal.org/?i=stock_abs_&t=2020
- Министерство за внатрешни работи на Република Македонија. *Гранични премини. Збирна анализа за вкупниот криминалитет по области и сектори споредбено 2017 и 2018 година во Република Македонија*. Пристапено на 1.2.2021 година. <https://mvr.gov.mk/granichni-premini>
- Spencer, A. 2008. „*Linking Immigrants and Terrorists: The Use of Immigration as an Anti-Terror Policy*“. *The Online Journal of Peace and Conflict Resolution* 8(1), pp.1-24.
- Trieste Western Balkans Summit 2017: *Declaration by the Italian Chair*. Пристапено на 1.2.2021 година. <https://europeanwesternbalkans.com/2017/07/13/declaration-western-balkan-summit-trieste/>
- Waever, O. 1993. „*Societal Security: The Concept*“. In: Waever, O., B. Buzan, M. Kelstrup and P. Lemaitre, eds. *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. London: Pinter Publishers, pp.17-40.
- Wang, X. 2012. „*Undocumented Immigrants as Perceived Criminal Threat: A Test of the Minority Threat Perspective*“. *Criminology* 50(3), pp.743-776.
- Weiner, M. 1992-1993. „*Security, Stability, and International Migration*“. *International Security* 17(3), pp.91-126.